

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/61/2024
Identifikačné číslo spisu:	0019206928
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0019206928.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Ing. M. W., narodeného XX. Q. XXXX, M., B. C. 4, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou Brösl & Čentík, s.r.o., IČO: 50560611, Košice, Rázusova 1, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Alexander Brösl, proti žalovanému MVDr. O. W., narodenému XX. A. XXXX, M., M. XXA, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kerecman, spoločnosť s ručením obmedzeným, IČO: 36588725, Košice, Rázusova 1, o zaplatenie 29.942,67 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod č. k. 19C/88/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 08. novembra 2023 pod č. k. 11Co/40/2022-395, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 08. novembra 2023 č. k. 11Co/40/2022-395 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. novembra 2021 č. k. 19C/88/2019-294 žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že skutkovým základom uplatneného nároku bolo v podstatnom tvrdenie žalobcu, že sú spolu so žalovaným podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v k. ú. O., zapísaných na LV č. XXXX ako pozemky parc. č. XXX/X - trvalý trávny porast o výmere 3073 m², parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvorie o výmere 939 m² a parc. č. XXX/XX - zastavané plochy a nádvorie o výmere 1000 m², ako aj stavby bez súpisného čísla, druh - predajňa a sklad náhradných súčiastok pre osobné autá, postavené na pozemku parc. č. XXX/XX, s tým, že žalovaný užíva predmetné nehnuteľnosti nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu za účelom výkonu podnikateľskej činnosti, v rámci ktorej tieto využíva na skladovanie vrakov áut, prípadne ich súčasti a to bez toho, aby kedykoľvek v minulosti bolo stranami sporu prijaté rozhodnutie o spôsobe užívania týchto nehnuteľností. Žalobca argumentoval, že mu žalovaný fakticky znemožňuje akékoľvek užívanie týchto nehnuteľností, a tým, že ich užíva nad mieru, ktorá zodpovedá jeho spoluvlastníckemu podielu, má povinnosť mu vyplatiť primeranú peňažnú náhradu, ktorú si uplatnil za obdobie od 11.

novembra 2016 do 11. novembra 2019 vo výške stanovenej znaleckým posudkom.

1.2. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vychádzal zo skutkových tvrdení strán a na ustálený skutkový stav aplikoval ustanovenia § 123, § 124, § 136 ods. 1, § 137 ods. 1 a § 139 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), z ktorých po posúdení námietky premlčania nároku žalobcu a jeho meritórnom posúdení, vyvodil záver o nedôvodnosti žaloby. Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobca súdu jednoznačným spôsobom nepreukázal, že žalovaný v rozhodnom období užíval predmetné nehnuteľnosti nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu. Súd prvej inštancie sa vysporiadal s tvrdeniami žalobcu a s ním predloženými listinnými dôkazmi (väčšinou fotografiami zachytávajúcimi sporné pozemky a vnútorné priestory stavby v rôznych časových obdobiach), podľa ktorých mu žalovaný neumožňuje užívanie týchto nehnuteľností. Dospel k záveru, že z týchto nemožno jednoznačne ustáliť, akú konkrétnu plochu pozemku a stavby žalovaný užíval, resp. že dokazujú, že nehnuteľnosti neboli celé „zapratané“, ale na nich boli aj voľné nevyužívané plochy. Dodal, že sporným nebol len rozsah užívania predmetných nehnuteľností, ale aj vlastníctvo vecí, ktoré sa na (v nich) nachádzali, z ktorých niektoré dokonca patrili tretím osobám. Súd prvej inštancie zdôraznil, že ani žalobca vo svojej výpovedi, hoci požaduje náhradu za užívanie celého svojho spoluvlastníckeho podielu na pozemku, netvrdil, že žalovaný využíva pozemok na 100 %. Súd prvej inštancie mal za to, že v konaní bola preukázaná dohoda podielových spoluvlastníkov o užívaní predmetných nehnuteľností na spracovanie starých vozidiel. Konštatoval, že ani po vykonanom dokazovaní v konaní nebolo nad akúkoľvek pochybnosť preukázané tvrdenie žalobcu o tom, že žalovaný z nehnuteľností užíval viac, ako mu podľa jeho spoluvlastníckeho podielu patrí a na základe uvedeného žalobu zamietol.

1.3. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 08. novembra 2023 č. k. 11Co/40/2022-395 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (výrok I) a žalovanému priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.1. Odvolací súd k námietke žalobcu o nedostatočnom odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie uviedol, že podľa jeho zistení súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol čoho sa žalobca domáhal a aké bolo procesné stanovisko žalovaného k žalobe, z tvrdení a argumentácií strán výstižne vyseletoval podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty a vo vzťahu k rozhodujúcim sporným skutočnostiam podrobne ozrejmil aké zistenia vyplynuli z jednotlivých vykonaných dôkazov. Následne zistené skutočnosti zrozumiteľne a v súlade so zásadami formálnej logiky premietol do rozhodujúcich skutkových záverov, z týchto zdôvodnil výber právnych noriem, ktoré aplikoval, ako aj konkrétne následky, ktoré z nich za daného skutkového stavu vyvodil. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie sa v podstatnom vysporiadal s relevantnými tvrdeniami strán konania a svedkov, týkajúcich sa otázok nároku žalobcu na náhradu za nadužívanie spoločných nehnuteľností žalovaným. Predmetnú odvoláciu námietku odvolací súd posúdil len ako nespokojnosť žalobcu so závermi prezentovanými v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie. Odvolací súd konštatoval, že odôvodnenie napadnutého rozsudku v žiadnom prípade nemožno považovať ani za arbitrárne, ani za úplne odchylné od veci samej a ani za extrémne nelogické.

2.2. K odvolacím námietkam spochybňujúcim správnosť výroku rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd konštatoval, že tieto nie sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Podľa odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku dostatočne vysporiadal s argumentáciou žalobcu, zhodnotil vykonané dôkazy, uviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a pri svojom rozhodovaní súd prvej inštancie rešpektoval klauzuly určujúce minimálnu mieru racionality a konzistencie skutkovej a právnej argumentácie a podľa odvolacieho súdu sa pri výklade a aplikácii právnych predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Odvolací súd mal tiež za to, že súd prvej inštancie správne posúdil nárok žalobcu ako nárok podielového spoluvlastníka vylúčeného z užívania spoločných nehnuteľností uplatnený proti druhému podielovému spoluvlastníkovi užívajúcemu tieto spoločné veci nad rozsah jeho spoluvlastníckeho podielu aplikujúc § 137 ods. 1 a § 139 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, vychádzajúc pritom z preukázaného súhlasu žalobcu s využitím predmetných nehnuteľností na podnikanie žalovaného.

2.3. Žalobca v odvolaní napadol správnosť záveru súdu prvej inštancie, že jednoznačným a

nespochybniteľným spôsobom nepreukázal, že žalovaný užíva sporné nehnuteľnosti nad rámec zodpovedajúci jeho spoluvlastníckemu podielu. Argumentoval, že ich výlučným užívateľom je žalovaný, ktorý na nich v rozhodnom období vykonával podnikateľskú činnosť. Podstatou jeho odvolacej argumentácie vytykajúcej nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, bol jeho právny názor založený na premise, že pre posúdenie veci otázky, či žalovaný ako podielový spoluvlastník užíva predmet podielového spoluvlastníctva nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu, nie je východiskovo správne zisťovať a posudzovať faktické obsadenie, resp. zapratanie plochy nehnuteľností hnutelnými vecami.

2.4. Odvolací súd sa uvedenými úvahami žalobcu nestotožnil, naopak za správne považoval úvahy a z nich plynúce závery súdu prvej inštancie týkajúce sa posúdenia otázky nadužívania spoločnej veci žalovaným, opierajúce sa o potrebu zistenia skutočného rozsahu užívania predmetných nehnuteľností, a to pozemku a na ňom stojacej neskolaudovanej stavby, žalovaným nad rozsah jeho spoluvlastníckeho podielu, s prihliadnutím na samotný charakter a dispozíciu nehnuteľností, na skutočnosť, že zo strany žalovaného nebolo žalobcovi bránené v užívaní týchto nehnuteľností, ako aj na súhlas žalobcu ako podielového spoluvlastníka so spôsobom užívania týchto spoločných nehnuteľností, ktorú okolnosť žalobca spochybňoval.

2.5. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v konaní nebolo nad akúkoľvek pochybnosť preukázané tvrdenie žalobcu o tom, že žalovaný v rozhodnom období užíval predmetné nehnuteľnosti nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu, ani jednoznačne zistený skutočný rozsah tohto užívania. Odvolací súd súhlasil aj so závermi hodnotenia dôkazov súdom prvej inštancie a zároveň poznamenal, že ani odvolacia argumentácia žalobcu nie je spôsobilá spochybniť jeho záver o neunesení dôkazného bremena zo strany žalobcu, keďže tento jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom nepreukázal, že bol žalovaným vylúčený z užívania predmetných nehnuteľností (aj v kontexte jeho tvrdenia, že nikdy nemal skutočný záujem tieto nehnuteľnosti užívať, keďže v ich blízkosti disponoval inými pre neho vhodnejšími nehnuteľnosťami a priestormi). Odvolací súd v danej súvislosti poukázal na správne skutkové zistenie súdu prvej inštancie, že bez ohľadu na to, či žalobca disponoval kľúčmi od predmetných nehnuteľností alebo nie, nemal problém do nich vstupovať. Takisto skutočnosť, že žalovaný mal v živnostenskom oprávnení uvedenú prevádzkareň na adrese predmetných nehnuteľností, podľa odvolacieho súdu bez ďalšieho nepreukazovalo, že ich užíval nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu, resp. ako to tvrdí žalobca, v rozsahu 100%. Ani z výpovede svedka M. W. ml., syna žalobcu, v kontexte výpovede žalobcu, ktorý v priebehu konania tvrdil, že žalovaný užíval predmetný pozemok odhadom v rozsahu 3000 m², a pripojených fotografií na strane 52 posudku znalkyne I., z ktorých bola väčšina z časového hľadiska nepoužiteľná, odvolací súd nemohol vyvodiť jednoznačný záver o skutočnom rozsahu užívania sporných nehnuteľností.

2.6. Podľa odvolacieho súdu žalobca nespĺnil bezo zvyšku svoju dôkaznú povinnosť, keď jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom nepreukázal kvantitu i kvalitu nadužívania spoluvlastníckeho podielu zo strany žalovaného, z dôvodu ktorého nemohlo byť jeho nároku na zaplatenie peňažnej náhrady pre neunesenie dôkazného bremena vyhovené. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že na základe vykonaných dôkazov nemožno bezpečne a nad akúkoľvek pochybnosť vyvodiť skutkový nálež o rozsahu užívania sporných nehnuteľností žalovaným.

2.7. Odvolací súd sa tiež stotožnil s dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie nevykonal dôkazy výsluchom svedkov, oboznámením sa s vyšetrovacím spisom a obhliadkou. Poukázal však na to, že súd prvej inštancie pochybil, keď v odôvodnení napadnutého rozsudku nezdôvodnil, prečo nevykonal žalobcom navrhnuté dôkazy. Odvolací súd dodal, že žiaden z nevykonaných dôkazov nemal potenciál jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom preukázať rozhodný skutkový poznatok. Odvolací súd mal za to, že aj keď súd prvej inštancie odmietol tieto dôkazy vykonať, napadnuté rozhodnutie týmto nezaťažil skutkovou vadou.

2.8. O nároku na náhradu trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP tak, že žalovanému priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania.

3. Žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. V spojitosti s vymedzením dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP mal dovolateľ za to, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, nedostatočné a nepresvedčivé a

neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, na základe čoho je objektívne nemožné z neho zistiť dôvody podstatné pre takéto rozhodnutie odvolacieho súdu. Dovolateľ primárne uviedol, že súd prvej inštancie vôbec neodôvodnil nevykonanie dôkazov, s čím sa odvolací súd vôbec nevysporiadal a iba stroho skonštatoval, že sa stotožnil so zdôvodnením nevykonania dôkazov zo strany súdu prvej inštancie. Dovolateľ mal za to, že odvolací súd uvedenú vadu v postupe súdu prvej inštancie nijako nenapravil. Podľa názoru dovolateľa, mu bolo bez náležitého odôvodnenia zo strany súdov oboch inšancií odopreté uplatňovanie prostriedkov procesného útoku. Uviedol tiež, že odvolací súd bez akéhokoľvek zdôvodnenia celkom opomenul dôkaz predložený v odvolacom konaní - čestné vyhlásenie svedka pána K. spolu s vysvetlením, prečo dôkaz nebolo možné predložiť v konaní pred súdom prvej inštancie. Poukázal aj na to, že na zmeny skutkových tvrdení žalovaného podľa vývoja dokazovania nijako nereflektoval ani súd prvej inštancie a ani odvolací súd. Dovolateľ sumarizoval, že odvolací súd v odôvodnení jeho rozhodnutia nenaplnil požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu, keďže v ňom absentuje vyhodnotenie a odôvodnenie vo vzťahu ku kľúčovým tvrdeniam žalobcu. Rovnako nemožno akceptovať argumentáciu odvolacieho súdu, že návrhy žalobcu na dokazovanie boli súdmi zamietnuté z dôvodu, že tieto samy o sebe nie sú spôsobilé „jednoznačne a nespochybniteľne“ preukázať skutkové tvrdenia žalobcu.

3.2. V súvislosti s vymedzením dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ sformuloval dve otázky, ktoré podľa jeho názoru boli právnymi otázkami, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a v súvislosti s ktorými podľa neho odvolací súd vec nesprávne právne posúdil. Otázky dovolateľ sformuloval v nasledujúcom znení: „Spadá nárok spoluvlastníka veci z nadužívania spoluvlastníckeho podielu druhým spoluvlastníkom veci pod režim bezdôvodného obohatenia (§ 451 a nasl. OZ)?“ a tiež „Je obsah práva vec užívať v prípade nehnuteľnosti obmedzený na fyzické obsadenie plochy nehnuteľnosti resp. je miera užívania nehnuteľnosti spoluvlastníkom závislá výlučne od plochy, na ktorej boli uložené hnutelné veci tohto spoluvlastníka?“. K prvej otázke dovolateľ doplnil, že odvolací súd právne posudzoval uplatnený nárok podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení s tým, že poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Českej republiky. Dovolateľ uviedol, že rozhodnutia iných štátov nespádajú pod pojem ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít v zmysle čl. 2 ods. 2 CSP. Naopak, dovolateľ poukázal na rozhodovaciu prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, podľa záverov ktorej, v prípade, že spoluvlastníkovi nie je zabezpečené užívanie spoločnej veci v rozsahu jeho spoluvlastníckeho podielu, má právo na poskytnutie tomu zodpovedajúcej náhrady vo forme peňažného plnenia (sp. zn. 2Cdo/141/99, sp. zn. 5Cdo/184/2009, sp. zn. 4Cdo/277/2009). K druhej otázke dovolateľ doplnil, že nemožno akceptovať názor, že žalobca mal možnosť realizovať svoje spoluvlastnícke právo užívať predmetné nehnuteľnosti tým, že by sa prechádzal po prevádzke žalovaného, ku ktorej navyše nemal prístup, a to výlučne po trasách vymedzených žalovaným svojvoľným zorganizovaním jeho prevádzky, po ktorých sa pohybovali zamestnanci, zákazníci a iní obchodní partneri žalovaného, samotný žalovaný a vykonávali tam činnosti spojené s jeho podnikaním.

3.3. Vychádzajúc z uvedeného, dovolateľ dovolaciemu súdu navrhol, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zásadné nedostatky odôvodnenia, ktoré by mali zakladať ojedinelý prípad nepreskúmateľnosti rozhodnutia, nevykazuje a teda uvedené nemôže zakladať prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. K prvej dovolateľom sformulovanej otázke žalovaný uviedol, že táto nie je právnou otázkou, na ktorej by odvolací súd v nadväznosti na závery súdu prvej inštancie založil svoje rozhodnutie, keď nie je pravdivé tvrdenie žalobcu, že súdy mali posudzovať žalobcom uplatnený nárok ako bezdôvodné obohatenie, ale jedná sa len o účelovú dezinterpretáciu odôvodnenia odvolacieho súdu. K druhej otázke vymedzenej v dovolaní, žalovaný uviedol, že táto nie je právnou otázkou, ale otázkou týkajúcou sa výlučne hodnotenia skutkových okolností a skutkového stavu a takáto nemôže byť predmetom prieskumu v dovolacom konaní. Vzhľadom na uvedené, žalovaný dovolaciemu súdu navrhol, aby dovolanie odmietol, alternatívne, aby dovolanie ako nedôvodné zamietol a aby žalovanému priznal plnú náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v

súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalobcu podľa § 420 písm. f/ CSP je prípustné a tiež dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (a inak aj podľa ďalších písmen rovnakého paragrafu) nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k takejto procesnej vade skutočne došlo (v tejto súvislosti porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017 a 8Cdo/73/2017). Úlohou odvolacieho súdu aj v tomto prípade bolo preto preskúmať opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (primárne pred odvolacím súdom, sekundárne potom pred súdom prvej inštancie) došlo k nim tvrdenej vade zmätočnosti.

9. Žalobca videl nesprávny procesný postup na ujmu svojich práv na spravodlivý proces (i) úplným neodôvodnením, čiastočne i nedostatočným odôvodnením nevykonania ním navrhovaného dokazovania, (ii) nevysporiadaním sa so všetkými relevantnými odvolacími námietkami, (iii) vadami v dokazovaní s následkom nesprávnych skutkových zistení, (iv) celkovou nepreskúmateľnosťou predovšetkým rozhodnutia odvolacieho súdu.

10. Najvyšší súd hneď na úvod pripomína, že jedným zo základných atribútov právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neodmysliteľne princíp právnej istoty [čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ústavy (ďalej len „ústavy“)], ktorej neopomenuteľnou súčasťou je aj dôvera jednotlivca v rozhodovaciu činnosť súdov.

11. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia nesporne zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejماً z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

12. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd v napadnutom rozsudku nezohľadnil citované východiská ochrany práva na spravodlivý proces, preto jeho prístup pri rozhodovaní o podanom odvolaní žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie nemožno hodnotiť inak ako taký, ktorý odporuje obsahu základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Podľa § 387 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne (odsek 1); ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (odsek

2); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (odsek 3).

14. Jedným zo záverov už dostatočne stabilizovanej judikatúry dovolacieho súdu, na ktorých ani v prejednávanej veci nevznikol dôvod čokoľvek meniť, je aj ten, že možnosť plného stotožnenia sa dovolacieho súdu s odôvodnením ním preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie a s obmedzením sa na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (ako pravidlo) a súvisiaca možnosť doplnenia (odvolacím súdom) na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalších dôvodov (tu možnosť majúca obvykle skôr povahu výnimky z pravidla, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy podľa toho, aký argumentačný priestor súd prvej inštancie úplnosťou svojej argumentácie odvolaciemu súdu ponechá, resp. vytvorí) sú síce súčasťou úpravy slovenského civilného procesu už spred čias nadobudnutia účinnosti CSP (tu pre prípad záujmu porovnaj § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení, platného a účinného do 30. júna 2016 vrátane), v rámci rekodifikácie však zákonodarca do textu zákona výslovne vniesol aj to, čo už v skoršom čase šlo (a bolo nutné) vyvodiť z logiky úpravy a jej účelu a čoho podstatu možno vyjadriť tak, že možnosť praktického prevzatia argumentácie súdu prvej inštancie odvolacím súdom nezbavuje odvolací súd povinnosti hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétného prípadu reagovať na argumentáciu z odvolania (prinajmenšom tak, že sa poukáže na tie odvolacie námietky, ktoré sú iba opakovaním už súdom prvej inštancie neprijatej argumentácie, ku ktorej však takýto súd zaujal adresné stanovisko, alebo aspoň objektívne zrozumiteľne vysvetlil, prečo bola bez právneho významu a v prípade iných námietok odvolací súd ozrejmi, prečo spôsob nazerania na problém neboli spôsobilé ovplyvniť. Tým samozrejme nie je (a ani nemôže byť) myslené, že odvolateľovi musí byť dané za pravdu, ale že musí dostať objektívne zrozumiteľnú odpoveď na svoj špecifický argument.

15. Procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo, z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou kapacitou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

16. Najvyšší súd vychádza z predpokladu, že súdy musia nielen rešpektovať právo, ale jeho výklad a aplikácia musí smerovať k spravodlivému výsledku. Spravodlivosť musí byť vždy prítomná v procese, ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo ako hodnotový činiteľ. Pre hľadanie práva je vždy nevyhnutné vychádzať z individuálnych okolností každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na skutkových zisteniach. Mnohé prípady a ich špecifické okolnosti môžu byť komplikované a netypické, čo však nezbavuje súdy z povinnosti urobiť všetko pre spravodlivé riešenie sporu.

17. Takto vnímanej konštrukcii argumentačnej povinnosti dovolacieho súdu však napadnuté rozhodnutie nezodpovedá. Predovšetkým je nutné konštatovať, že odvolací súd sa úplne vyhol alebo sa vyjadril neadresne k odvolacím námietkam žalobcu založených na akcentovaní absencie zdôvodnenia nevykonania ním navrhovaného dokazovania výsluchom svedkov (zamestnancov žalovaného), doplnujúceho výsluchu žalovaného v nadväznosti na jeho predchádzajúcu výpoveď za účelom vyjadrenia sa k skutočnostiam, ktoré vyplynuli z výsluchov svedkov, ktoré boli uskutočnené po prvom výsluchu), listinami z vyšetrovacieho spisu ORP-XXX/X-VYS-MI-XXXX (fotodokumentáciou a svedeckými výpoveďami dokumentujúcimi užívanie nehnuteľností v spoluvlastníctve z obdobia relevantného vo vzťahu k predmetu sporu) a ďalšie. Odvolací súd len všeobecne konštatoval, že sa stotožňuje s

dôvodmi, pre ktoré súd prvej inštancie nevykonával dôkazy výsluchom svedkov, oboznámením sa s vyšetrovacím spisom a obhliadkou s tým, že pokiaľ i konštatoval pochybenie prvoinštančného súdu nezdôvodnením nevykonania dopĺňujúceho výsluchu žalovaného, oboznámením sa fotografiami predloženými žalobcom na pojednávaní, ktoré boli vykonané pred pojednávaním a výsluchom svedkov označených v podaní z 10. 11. 2021, podľa názoru odvolacieho súdu týmto nesprávnym postupom, neboli porušené procesné práva žalobcu v takej intenzite (miere), že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces a navyše povinnosť uskutočniť výsluch strany civilného sporu nie je absolútna. Pokiaľ ide o navrhovaný výsluch svedkov odvolací súd žalobcovi na jednej strane vytkol, že mal sám zabezpečiť účasť navrhovaných svedkov na pojednávaní a súd spolu s protistranou o tom oboznámiť dopredu, na druhej strane zdôraznil, že je to súd, ktorý rozhoduje, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná. Záverom odvolací súd zdôraznil, že žiadny z týchto nevykonaných dôkazov nemal potenciál jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom preukázať rozhodný skutkový poznatok - napr. fotografie boli vyhotovené mimo rozhodného obdobia, predpoklad detailnosti resp. presnosti výpovede svedkov v kontexte predmetu konania (pozri bod 41. odôvodnenia odvolacieho rozsudku). Najvyššiemu súdu pritom neušlo pozornosti, že súd prvej inštancie sa vyjadril iba k nevykonaniu dôkazu obhliadkou, ktorou sa podľa neho nemôže dokázať užívací stav z rozhodného obdobia a listinami z vyšetrovacieho spisu ORP-XXX/X-VYS-MI-XXXX pre odmietnutie poskytnúť žiadané dokumenty pre neukončené konanie a ničím konkrétnym nepodloženého a nekonkretizovaného názoru, že vyšetrovací spis, resp. výpovede svedkov sa týkajú žalobcom tvrdenej trestnej činnosti na úseku ohrozenia a poškodenia životného prostredia a v minimálnom rozsahu sa týkajú užívacích vzťahov medzi stranami sporu, bez vysvetlenia z čoho vyvodzuje, že i keď ide len o „minimálny rozsah“, tento skutočne nemôže vnieť nič zásadného do skutkového nálezu týkajúceho sa osvedčenia rozsahu užívania sporných nehnuteľností žalovaným a to nielen čo do jeho kvantity, na ktorú sa nižšie súdy pri dokazovaní upli ale aj čo do „kvality“, ktorú ponechali bokom (pozri bod 51. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie).

18. Vychádzajúc z uvedeného v predchádzajúcom bode, za situácie postavenia sa oboch nižších súdov k nosnej otázke posúdenia povinnosti žalobcu tvrdiť skutočnosť, na základe ktorých by mohol súd vysloviť právny záver, že došlo k nadužívaniu spoločnej nehnuteľnosti žalovaným a z toho uplatnenej pohľadávky žalobcu na náhradu za to, že neužíva spoločnú vec v rozsahu zodpovedajúcom jeho spoluvlastníckemu podielu tak, že žaloba bola zamietnutá preto, že žalobca si „... nesplnil bezo zvyšku svoju dôkaznú povinnosť, keď jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom nepreukázal kvantitu i kvalitu nadužívania spoluvlastníckeho podielu zo strany žalovaného, z ktorého dôvodu nemohlo byť jeho nároku na zaplatenie peňažnej náhrady pre neunesenie dôkazného bremena vyhovené. V posudzovanom prípade teda súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že na základe vykonaných dôkazov nemožno bezpečne a nad akúkoľvek pochybnosť vyvodiť skutkový nálež o rozsahu užívania sporných nehnuteľností žalovaným." (pozri bod 41. odôvodnenia napadnutého rozsudku), sa minimálne odvolací súd dopustil zásahu do práva žalobcu na spravodlivý proces tým, že neprijateľným spôsobom odôvodnil nevykonanie žalobcom navrhovaných dôkazov konkretizovaných v odvolaní.

19. Najvyšší súd si je vedomý toho, že jeho úlohou je hodnotiť preskúmaný proces ako celok, a nie len jeho niektoré segmenty, pretože právo na súdnu a inú právnu ochranu, zaručené článkom 36 ods. 1 Listina základných práv a slobôd, nemožno vykladať tak, že by pokrývalo všetky prípady porušenia kogentných procesných ustanovení v objektívnej polohe. Znamená to, že samotné porušenie procesných pravidiel stanovených procesnými právnymi predpismi ešte nemusí samo o sebe znamenať porušenie práva na spravodlivý proces, ale je ním až také porušenie objektívnych procesných pravidiel, ktoré by skutočne jednotlivca obmedzilo v niektorom konkrétnom subjektívnom procesnom práve.

20. Ak žalobca spochybňuje procesný postup nižších súdov v rámci procesu dokazovania, ktoré súdy (predovšetkým súd odvolací, ktorý ešte mohol pochybenie súdu prvej inštancie napraviť) sa nijako alebo nekonkrétne vysporiadali s jeho dôkaznými návrhmi, ktorými chcel preukázať charakter a spôsob užívania spoločných nehnuteľností výlučne žalovaným v rozhodnom čase (t. j. vrátane spoluvlastníckeho podielu žalobcu bez náhrady), najvyšší súd takúto námietku vzhľadom na vytýkanie žalobcovi neunesenia dôkazného bremena - jednoznačným a nespochybniteľným spôsobom preukázať kvantitu i kvalitu nadužívania spoluvlastníckeho podielu na spoločných nehnuteľnostiach zo strany

žalovaného a z nej vyplývajúce spochybnenie považuje za také, ktoré dosahujú intenzitu, odôvodňujúcu kasačný zásah zo strany najvyššieho súdu.

21. Odmietnutie vykonať navrhované dokazovanie bez naplnenia niektorého z dôvodov uvedených v bode 12, odvolávajúc sa pritom len na všeobecné, nič konkrétne hovoriace argumenty, ktoré dokazovanie by mohlo mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy SR (pozri III. ÚS 332/09). V takomto prípade by prichádzalo do úvahy aj vyslovenie porušenia základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa článku 47 ods. 3 Ústavy SR, keďže nevykonanie účastníkom navrhovaného dôkazu by ho oproti účastníkovi, ktorý stojí na opačnej strane znevýhodňovalo. Súd bol povinný vykonať dokazovanie na účely dôsledného posúdenia nielen kvantitatívneho ale aj kvalitatívneho užívania spoločných nehnuteľností žalovaným v rozhodnom období, t.j. je absurdné ustáliť pravdepodobnú plochu pozemkov užívaných žalovaným spôsobom ako to uviedol súd prvej inštancie v bode 48. odôvodnenia jeho rozsudku bez toho, aby sa pritom zohľadnila kvalita rozsahu užívania spoločnej veci, z čoho vyplýva, že nemusí byť rozhodujúca len veľkosť užíwanej časti veci (výmera časti pozemku), ale rozhodujúca môže byť úžitková (hospodárska) hodnota užíwanej časti veci, ak je táto hodnota, vzhľadom na konkrétne okolnosti, u jednotlivých častí veci, rozdielna, na čo správne v napadnutom rozsudku odvolací súd aj poukázal (pozri bod 23. odôvodnenia jeho rozsudku), pri rozhodovaní ale uvedené judikátorne východiská (rozhodnutie najvyššieho súdu 6Cdo/184/20210) neuplatnil a uspokojil sa s uvedeným záverom súdu prvej inštancie (bod 38. rozsudku).

22. Uvedené preto vylučovalo akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že spomínaný postup odvolacieho súdu mal za následok zaťaženie konania (pred odvolacím súdom) tvrdenou tzv. zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými odvolacími tvrdeniami, ktoré nejde (bez ďalšieho) označiť za nepodstatné a celková rozporupnosť, neprehľadnosť až zmätočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku sú totiž tak závažnými nedostatkami rozhodnutia (a zásahu ním do procesných práv strany sporu), ktorých intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

23. Najvyššiemu súdu za opísaného stavu vecí preto neostávalo iné, než o dovolaní žalobcu podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 439 písm. a) a § 450 CSP rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto jeho uznesenia (t. j. zrušením rozsudku odvolacieho súdu, ktorým došlo k potvrdeniu prvoinštančného rozsudku, ako aj v časti trov konania - a vrátením mu veci na ďalšie konanie, keďže v prípade dovolateľom opodstatnene vytýkanou vadou podľa § 420 písm. f) CSP konanie zaťažil práve odvolací súd a náprava vzniknutého stavu zrušením len jeho rozhodnutia sa zatiaľ javila postačujúcou).

24. Vzhľadom na vyslovené porušenie označeného práva najvyšší súd nepovažuje za potrebné sa bližšie zaoberať ďalšími námietkami dovolateľa. V danej súvislosti už len dopĺňa, že z hľadiska námietky nesprávneho právneho posúdenia poukazuje na svoju judikaturu, v zmysle ktorej v hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že ak dovolací súd zistí, že dovolanie je prípustné a dôvodné z dôvodov zmätočnosti, nemusí už skúmať uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 CSP, keďže napadnuté rozhodnutie musí zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

25. Dovolací súd už ako posledné pripomína, že ak dovolací súd (obdobne to platí i pre súd odvolací) zruší rozsudok odvolacieho súdu a vráti mu vec na ďalšie konanie, odvolací súd nesmie odôvodnenie svojho nového rozsudku koncipovať tak, že iba dopĺňa pôvodné odôvodnenie zrušeného rozsudku. Zrušený rozsudok v čase opätovného rozhodovania už právne neexistuje (obdobne pozri nález Ústavného súdu SR z 26. apríla 2017, sp. zn. II. ÚS 754/2016). Opomenúť nemožno ani to, že dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimacy každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, jeho rozhodnutie sa tým stáva neobhájiteľné, čomu je potrebné sa v ďalšom konaní

vyvarovať!

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.